

LONDONAJS AVIŅIS

Nr. 1144.

9. august .

1968.

Pārsniegti pat optimistu aplēsumi

2. EIROPAS LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKU NORISE
SVĒTKOS PULCĒJĀS JAUNATNE NO VISAS BRĪVĀS PASAULES

Pēc pieci gadiem

KOŅU DIRIĢENTU APSPIEDE

Pirmajā koņu mēģinājumā, tūlīt pēc
sapulcēšanās Hanoverā, trešdien, 31. jū-

Kārlis Dravišs

K di jauni skaidrojumi m su folklor

Latviešu tautasdziesmu lielaj kopum kur atsevišķu tekstu daudzums, pēc Latvijas Zinātņu akadēmijas ziņojumiem, sasniedzis jau pusotra miliona skaitli, var sāpēt visai dažāda vecuma saceršjumus. Zināms, sen aizgājušos laikos radušies

dziesmas valoda nevar būt vairs tik veclaicīga kā toreiz, tātad jāievērojami pārveidoti, pielāgoti jaunajiem gadsimtu valodiskajai tradīcijai. Taču ar visu to dažlabā dainā ņemam visai savdabīgu izteiksmi, kuras skaidrošana nav viegls uzdevums pat ļoti erudītam valodniekam un folkloristam.

Nav mazums arī tautasdziesmu, kur daudzrādībai paliekam lielā vai mazāk neizpratnē, ko ar šo, kompromītu, kodolīgā pantu stilā gribēts pasācīt, kādas, acīmredzot, mums tagad nepazīstamas situācijas un lietas tur apdziedātas.

Var cerēt, ka plašāk izvērstais salīdzināmais darbs, izvērtējot mūsu dainu materiālu kopskatā ar citu tautu gāramantām, varētu palīdzēt izgaismot vēl dažu labu no šīm tumšajām problēmām. Tuvāk šiem diem skaidrojumiem tikt var palīdzēt arī kādi jauni tautasdziesmu variantu uzrakstījumi, bet dažkārt arī kādu pavisam citu nozāru speciālistu pētījumu rezultāti. Interesanti, ka pašreiz šādi fakti, kas atāuj kādu mūsu tautasdziesmu grupu skatīt jaunā gāismā, nākuši klāt arī Latvijas arhāiologu pašā pēdējā laikā pētījumiem.

Katram no mums, kam iznācis ielākoties kādā plašākā latviešu tautasdziesmu krājumā, būs gādājis sastāpt dziesmu tekstus, kur ir runā par ezeriešiem, ezeru meitām u. tml. Parastāis uzskāts, šos tekstus interpretējot, ir bijis, kā arī šiem: apzīmējumiem domāti ausis, kas dzvojuši pie kādiem ezeriem. Tagā jaunu, citādu skāidrojumu sniedzis dālfis Karnups. Pēdējais jau Latvijas neatkarības gādos bija publicējis daudz rakstu par mūsu aizvēstures, etnogrāfijas u.

Aina Kraujiete

TULPES UN TRUBADŪRI

Tulpes kā sveces,

tulpes kā aizdegātas sveces plāšos spoguļos rādās.

Ievelkot sevī viņu pēdējo dāvu, mums visiem par tulpēm pārtāpt.

Viņu krāsās pā kārtā

sārtās, bāli rozīgas ādā

ieziēdēsies — kā sveces mēs liesmosim.

„Ar tulpēm būs aiziet,

būs aiziet, lai paliktu!” — priekā

dziesmosim.

Un tulpes kā sveces,

kā aizdegātas sveces spoguļos rādēsies.

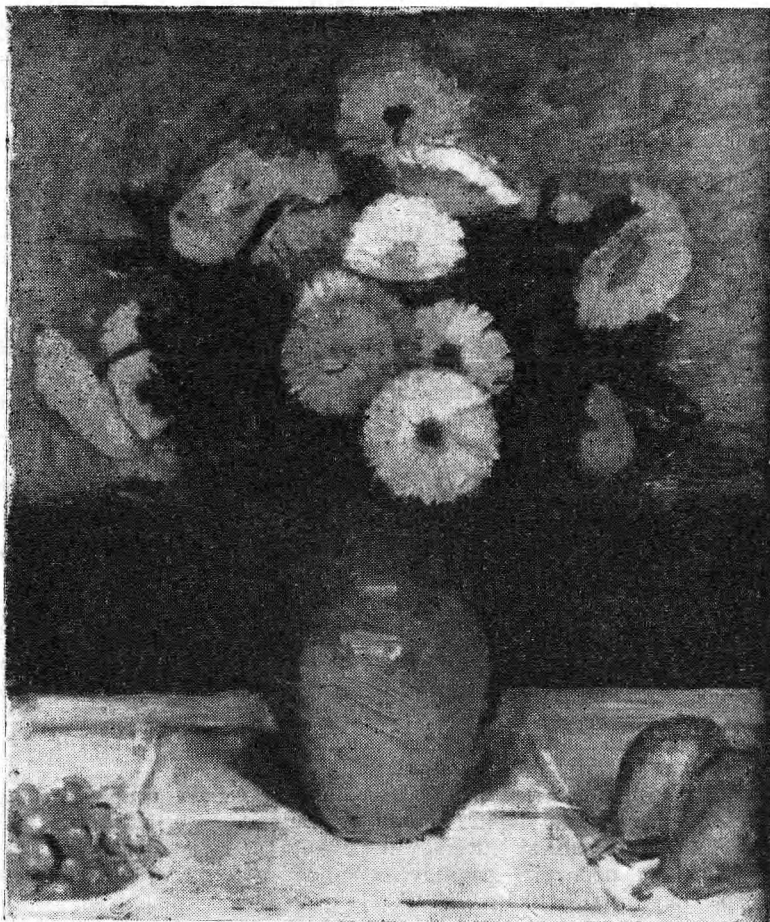
Ievilksim sevī viņu pēdējo dāvu —

mums visiem kā tulpēm aiziet.

tml. problēmām un arī plašākām aprindām bija pazstāms arī izciliem arhāioloģiskiem atrādumiem, vadot izrakumus Talsu pilskalnā. Tā daudziem vēl stāvs par t. Karnupa raksti Senatnā un Mākslī, starp citu, par zirgu galvaskausiem Talsu senpils toru pamatos, neapšaubāmi ziedoājumiem, kas guldi zem kādās sakrālās ceremonijās.

Karnups savā rakstā Laikmetu pēdās, kas publicēts avāz Padomju Zeme (Saldū, 1967. gāda 23. novembra numurā), pasvētro' J. Endzelnā u. c. pētānieku domās, kā mūsu tautasdziesmās ir ļoti liels vairums liecību par pagājušo laiku kultūru, un izsaka domās, kā

(Beigas 6. lpp.)

Valdemārs Tone

Klingērites.

bežots, ieteicams pietiekt lidzbrauksanu iespējami drīz, par to paziņojot E. Zelmēnim, 30 Clarence Road, London, N. 22., pievienojot arī minēto dalības maksu, vai pa telefonu 888 6374. Piedalīties izbraukumā var arī nebiedri.

JAUNI SKAIDROJUMI M. SU FOLKLOR

(Turpinājums no 4. lpp.)

iepriekš minētā tipa dziesmas par ezeriem atspoguļojušas tūlītēju apstākļu, kad dažlabm su dzimtenes ezerbijušas t saukt s ezer mtnes. No tam 1966. un 1967. gad J. Apa vad b t v k iz p t t a apmetne Araišu ezer, netlu no C s m, par ko jau agr k bijušas zi as ar m su trimdas pres .

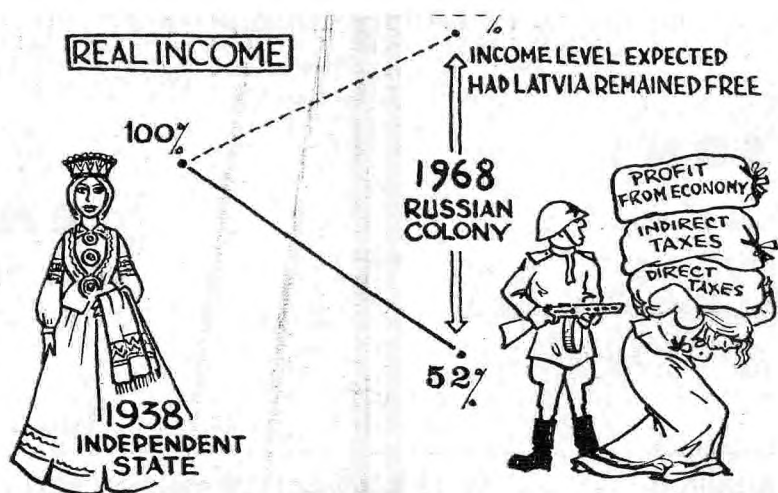
Karnups aizra, ka J. Apals, dibin damies uz savu Araišu ezermtnes izrakumu rezultatiem, konstatjis, ka jau ap k du 1000. gadu tur dz vojošie latgaļi, starp citu, gatavojuši audumus t dos daudzumos, ka stipri p rsniegtas pašu pat ri a vajadz bas; t tad tie izmantoti mai as tirdzniec b. Šo daudzo audeklu balinšana nevar ja notikt paš ezermtn , kas bija stipri bl vi apdzvota un cieši apb v ta ar neliel m vien un divtelpu k m, bet gan ezera krast . Šos faktus tagad zinot, varam cit d k nek agr k izprast vair kas m su tautasdziesmas, piem., 36.479 (Ai ezer, ezeri, Savas meitas neizdodi: Kas audeklus balin s Tavu krauju mali ?) u.v.c.

Karnups nor da ar uz dziesm m, kur apdzied ta d mu k p šana tieši ezer , ezeriešu meitu ilg gulšana no rtiem (t s aiz liel s miglas nevar saredz t sauli uzlecām) u. tml. Te var tu iederties, p c vi a dom m, ar k d s dain s apdzied t dz r ja l gava — ezeriešu jaunava, kas t laini d v ta par baltu pu i ezer .

T k uz ezermtni veda koka tilts, tad ar šie apst k i b s atspoguoti k d s no t m daudzaj m dain m, kur piemin ta, piem ram, l gavas p ra vešana p r tiltu, tilta gr das koku salauzšana, bramman gi tramdot zirgu, t pat daž die kr pšu tilti, uz kuriem uzejot, iekr t den u.v.c.

Karnupa konstatjums ir v l, ka rakstur go ezerm t u dz ves apst k u atspogu o jums Z m g k r t uzejams ne tikai m su, bet ar lietuviešu dain s.

P c Araišu ezermtnes iz p t šanas v l plaš ku ieskatu š du apmet u aužu dz ves veid , j dom , var s dot citu Latvij jau apzin tu ezeru m jok u iz p t šana, piem ram, Ušuru ezer (pie Jaungulbenes), Bricu ezer (C su novad) u.v.c. Senv stures p tniekus paši interes v l noskaidrot ar , cikt l m su dzimtenes ezeriešu dz ves apst k i l dzin jušies tiem, k dos n cies dz vot, piem., Igaunijas (Viru ezera), Lietuvas, Krievijas (t Vologdas apvidus) un Polijas ezerm t u aud m — vai pat seno (jaunakmens laikmeta) V cijas, Šveices un It lijas ezeru ciemu iedz vot jiem. Visai ticams, ka n kamos gados seno ezerm t u atliekas uzies v l daž lab cit Latvijas ezer .

Karikātūra no „DV Report”, kas uzskatāmi rāda dzīves standarta pazemināšanos okupētajā Latvijā. Karikatūra bija iespiesta LNPL sagatavotajā skrejlapā izdalīja Londonā krievu izstādē.

Dziesmu svētki Hanoverā

(Turpinājums no 1. lpp.)

500 dziedātāju, solisti — soprāns Renāte Gūtmane, tenors Pēteris Lielzuika, teicēja aktrise Dagmara Kurmiņa un Lejassaksijas simfonijorķestris. Koncerts izvērtās par spožu latviešu dziesmu un mūzikas parādi. Tas sākās ar Dievs Kungs ir mūsu stipra pils, sekoja Latvijas un Vācijas himnas. Koru dziedājums bija vairāk saliedēts un disciplinētāks nekā Hamburgas Dziesmu svētkos priekš četri gadiem. Tas bija panākts rūpīgā darbā un daudzos kopmēģinājumos. Klausītāji apveltīja dziedātājus jūsmīgiem aplausiem, un vairākas dziesmas nācās atkārtot. Zāle bija pildīta līdz pēdējai vietai, un daudzi stāvēja kājās. Nobērgumā — dziedātāju un klausītāju tradicionālā atvadīšanās, vēdinot baltus mutautiņus.

Apvienoto koru koncertā diriģēja komponists Alberts Jērums, profesors Arvids Norītis, komponists Longins Apkalns un Roberts Zuika no Savienotajām valstīm.

Dziesmu svētku ietvarā bija vesela rinda citu sarīkojumu: vokālais jaundarbu koncerts, instrumentālais jaundarbu koncerts, divas Mārtiņa Ziverta lugas „Rīga dimd” izrādes, trīs Ņujorkas kokļu un dziedātāju ansambļu koncerti, rakstnieku cēliens, tautas deju lieluzvedums.

Ar izciliem panākumiem noritēja arī bērnu un jauniešu pēcpusdienu: vokāli, instrumentāli un tautas deju priekšnesumi A. Vitoliņa, V. Rullīņas, T. Sinkas un M. A. Zariņas vadībā.

Sarīkojumu virkne nobeidzās ar svētku balli 4. augusta vakarā Pilsētās halles divās zālēs.

Svētku dienās Pilsētās hallē bija atvērtas deviņas dažādas izstādes: Latvija 50 gados, mākslas izstāde, Latviešu nacionālā fonda izstāde, vispasaules latviešu jaunatnes kongresa izstāde, grāmatu

izstāde un pārdošanas stends, daļēnecības stends, filatelijas un numizkas izstāde un stends, skaņu plašūdi un pastkaršu un piemiņlietu st Izstādē bija redzams Latvijas priekš vai izkarošana, Latvijas neatkarī laiks, Latvijas okupācija un trimd

Izstādes bija koncentrētas, bet it santas. Latvijas 50 gadu klāstā bij dzami latviešu sieviešu vecākie tēpmējumi, iespiesti Romā, Vinē un Arpenē 18. gadsimtā, vecākie latviešu reizes oriģināli no 1547. un 1575.

Vācijas ķeizara Vilhelma II un mantinieka uzņēmums Daugavmalā mā pasaules kara laikā un beidzot kārts pie sienas, vispasaules latviešu natnes Berlīnes kongresa lielais La karogs. Latvijas vēstures izcilākie kumi bija rādīti foto palielināji

Grāmatu nodaļā izstādītas galven Eiropā izdotās latviešu grāmatas neatkarības laika lielākie izdevumi. matu stendu vadīja apgāda Imanta nice E. Reitmane.

Filatelijas un numizmatikas n plašs neatkarīgās Latvijas pastnklāsts, arī zīmogmarkas, Latvijas torijā piems neatkarības iegūšanas tīto vēstuļu aploksnis u.c. Tāpat itanta monetu kolekcija.

Daļamatniecības nodaļā bija rec latviešu trimdas meistarū darbi. V: ja R. Cipule.

Izstādī bija iekārtojuši architek un R. Legzdīni no Stokholmas, ketējot Dr. V. Ģinteru un O. Bongu

*

Dziesmu svētku laikā notika arī v kas sanāksmes un apspriedes. Liet T. V. Ozoliņš bija aicinājis uz aps 3. augustā latviešu diplomātus — R piņu, K. Bērendu, J. Tepferu, A. beru un B. Pavasaru. Pilsētās hallē